

Пилип

Орлик

Ім'я П. Орлика за радянських часів серед широкого загалу завжди асоціювалося з негативом, похмурим, зловісним образом, витвореним О. Пушкіним у поемі „Полтава”; фахові історики причислювали його до мазепинців, правої руки „зрадника Мазепи”. Ці часи вже давно минули, крок за кроком відроджується історична пам'ять про визначних державних і культурних діячів козацької доби. Серед них чільне місце займає і Пилип Орлик. До нього можна в повній мірі віднести слова, сказані ним про І. С. Мазепу: „...він знехтував усім, що було йому найдорожчого в світі, знехтував і самим життям, аби піднести свою вітчизну і визволити її з-під московського ярма”.

Народився Тилип Орлик 11 жовтня 1672 року в селі Косуті Ошмянського повіту на Віленщині. Рід Орликів походить із старої баронської фамілії, поширеної у Чехії, Моравії та Шлезьку. Один з представників цього роду за часів гуситського руху XIV — початку XV ст. перебрався до Польщі, а відтак до Литви. Саме від цієї лінії й походять предки Тилипа Орлика. 1673 року під час польсько-турецької війни у битві під Хотином загинув його батько.

Початки освіти П. Орлик здобув, ймовірно, у єзуїтській школі у Литві. Пізніше вступив у Києво-Могилянську академію, яку закінчив 1694 року. 1698 року посів посаду кафедрального писаря у Київській митрополії. Того ж року одружився з дочкою полтавського полковника Герцика Ганною.

Києво-Могилянська колегія

3 листопада 1698 року Орлик полишає службу в Київській консисторії, переселяється в Батурин, де посів ранг канцеляриста, а згодом старшого канцеляриста і реєнта Генеральної військової канцелярії. Як зазначає М. Василенко, „...Орлик зробив при дворі гетьмана нечувано швидку кар'єру, ставши згодом довіреною особою Мазепи.

Кар'єра була зроблена не пролазництвом чи за чиєюсь протекцією, а завдячуючи своєму розуму, енергії, таланту, освіченості, які завжди його відзначали і в подальшому послужили основою для його вибору на гетьмана”.

Звичайно, І.Мазепа не міг не помітити Орлика, з його доброю освітою, захопленням теологією, філософією, літературними здібностями, надзвичайною працездатністю.

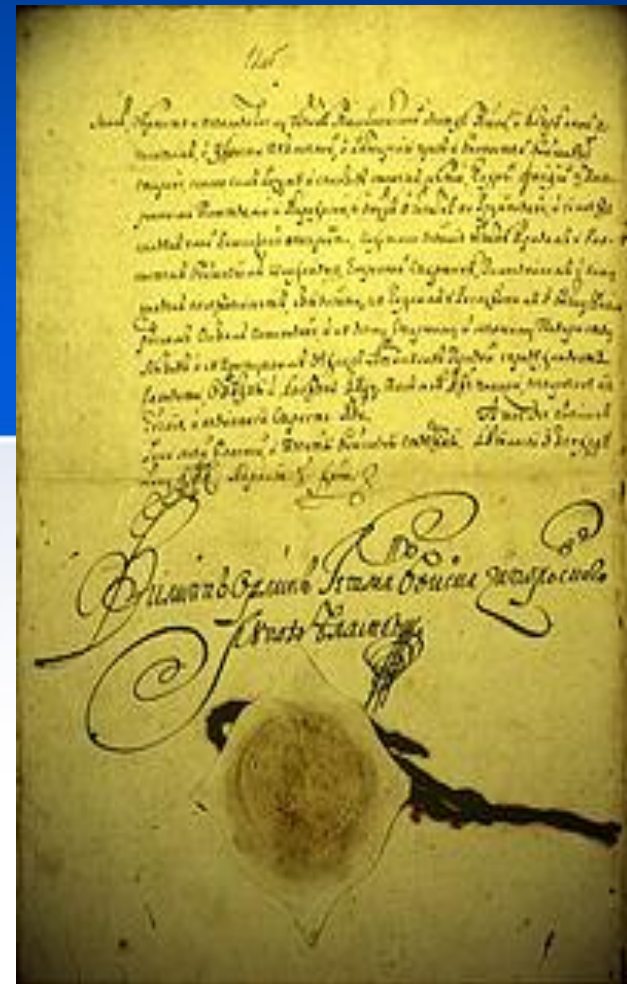
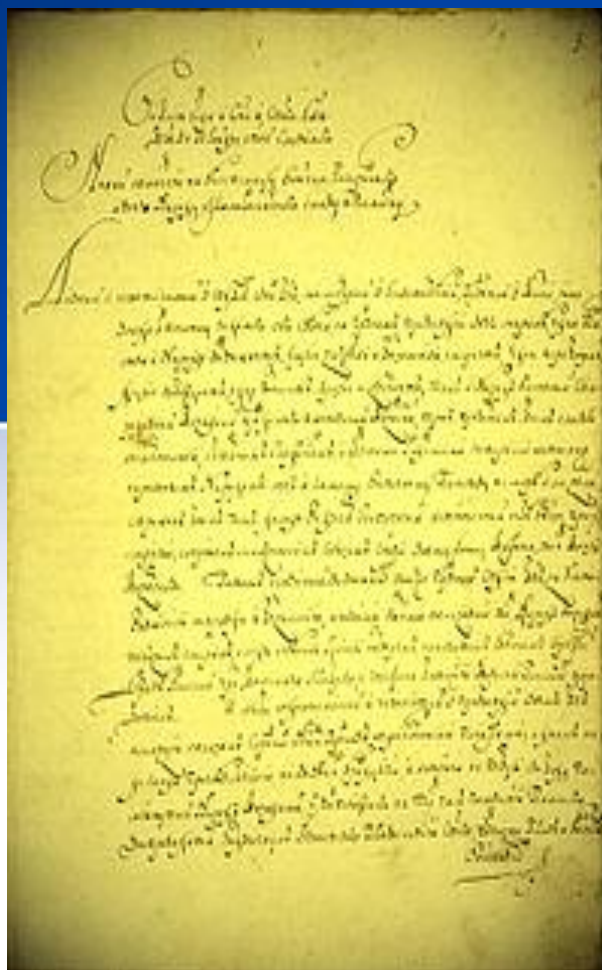
І.Мазепа шукав здібних співробітників і помічників, яким би можна було довіритися.

Невипадково гетьман став хрещеним батьком Пилипового сина Григора (хрестини відбулися 5 листопада 1702 року). І.Мазепа придивлявся до П.Орлика, випробовував міру його стійкості і лише 17 вересня 1707 року відкрив йому свої плани.

29 жовтня 1708 року гетьман І.Мазепа разом з козаками переходить на сторону шведського короля Карла XII. У цей час генеральний писар бере участь у виробленні важливого документа - союзницького договору між Україною і Швецією. Так, Пилип Орлик разом із державним секретарем Олафом Гермеліном підготував українською мовою маніфест Карла XII до українського народу: „З божою допомогою хочемо боронити український народ і хоронити його аж до хвилини, коли, скинувши із себе московське ярмо, поверне він свої давні права і вольності“.

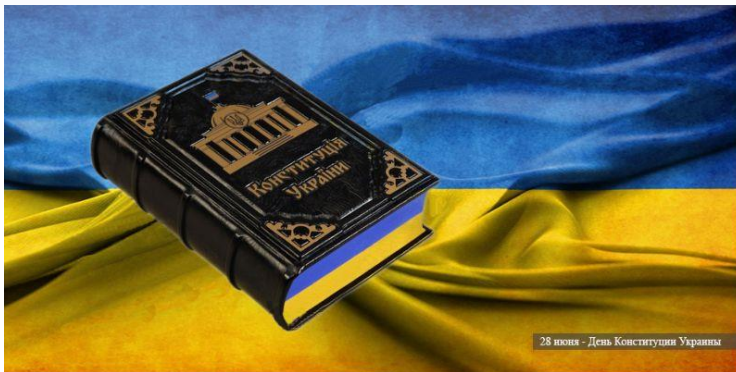
Першу українську конституцію варто прочитати кожному, адже вона дає уявлення про рівень козацької демократії, та порівняти її із сучасною. Навіть сьогодні багато хто переконаний, що не усі права і свободи в нашій сучасній Конституції розкриті краще, ніж у документі Пилипа Орлика.

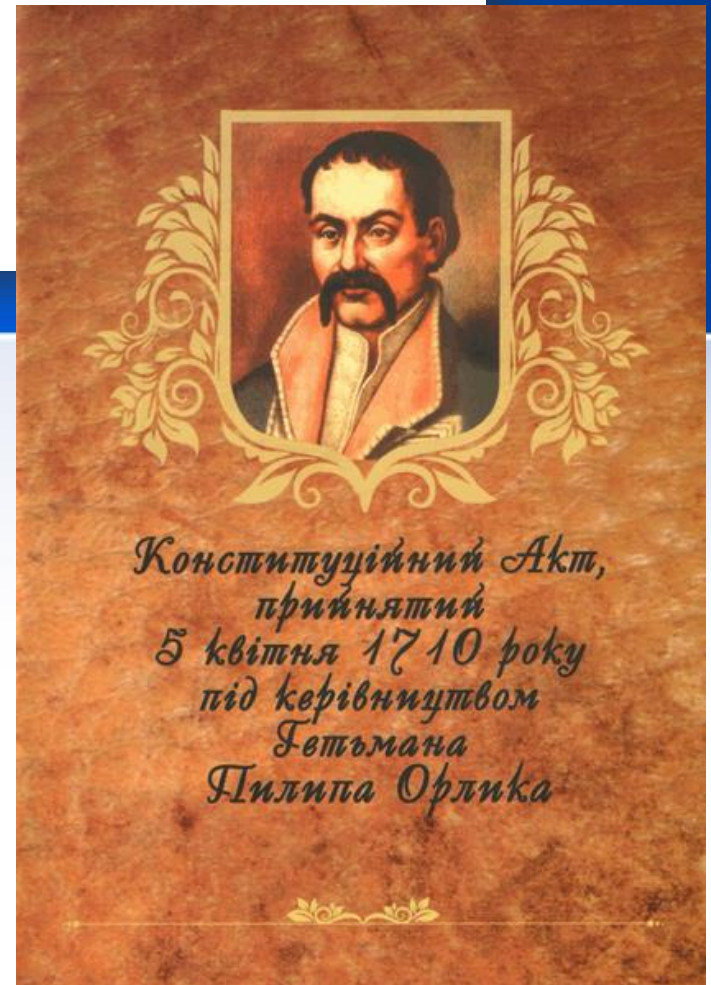
Перша і остання сторінки конституції П. Орлика

Філіпп Орлик Гетьманом війська запорізького
Князем Главному

Підпис під «Пактами й
Конституціями прав і вольностей
Війська Запорізького».

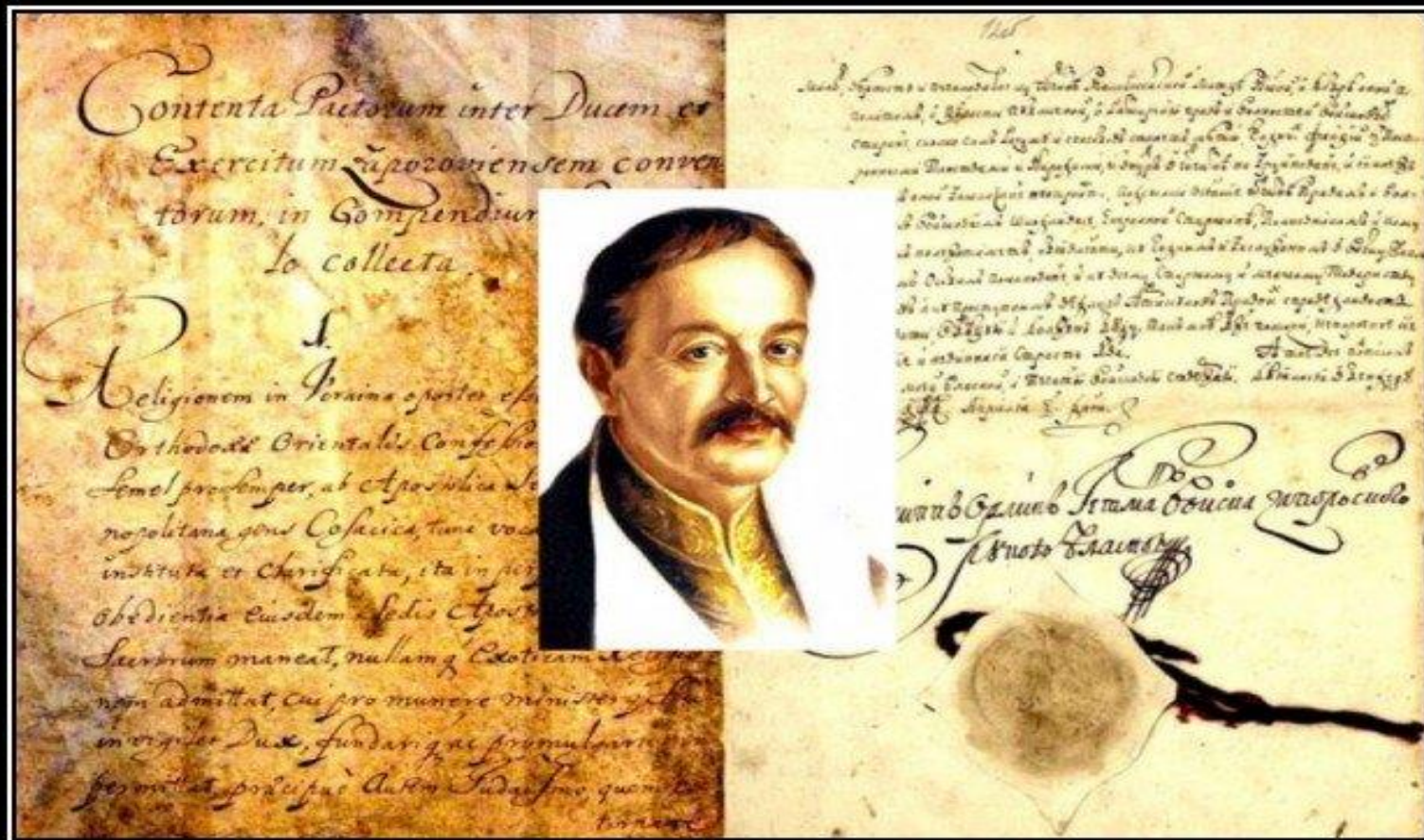

28 лютого - День Конституції України

Пилип Орлик і його Конституція

КОНСТИТУЦІЯ ПИЛИПА ОРЛИКА. 1710

Перший у світі подібний документ.
На 80 років випередив ідеї Французької революції.

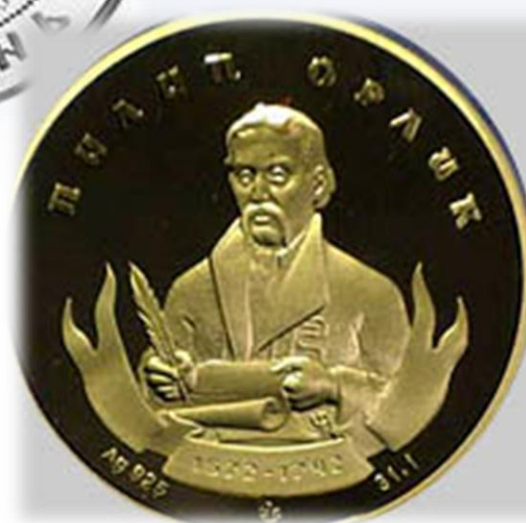
Помер Орлик у 1742 році, коли йому виповнилось 70 років. Із них 33 роки в безкінечних мандрах. У неймовірних, небезпечних і важких змаганнях на політичних шахівницях Європи XVIII ст.

Політичні ідеали Пилипа Орлика ґрунтувалися на принципах християнства, справедливості та гуманізму, мали прогресивний характер, відповідали принципам розвитку європейської цивілізації. У політичному відношенні ці ідеали апелювали до європейських держав, закликали їх не допустити московської експансії, що загрожувала європейській рівновазі.

Монети Національного банку України

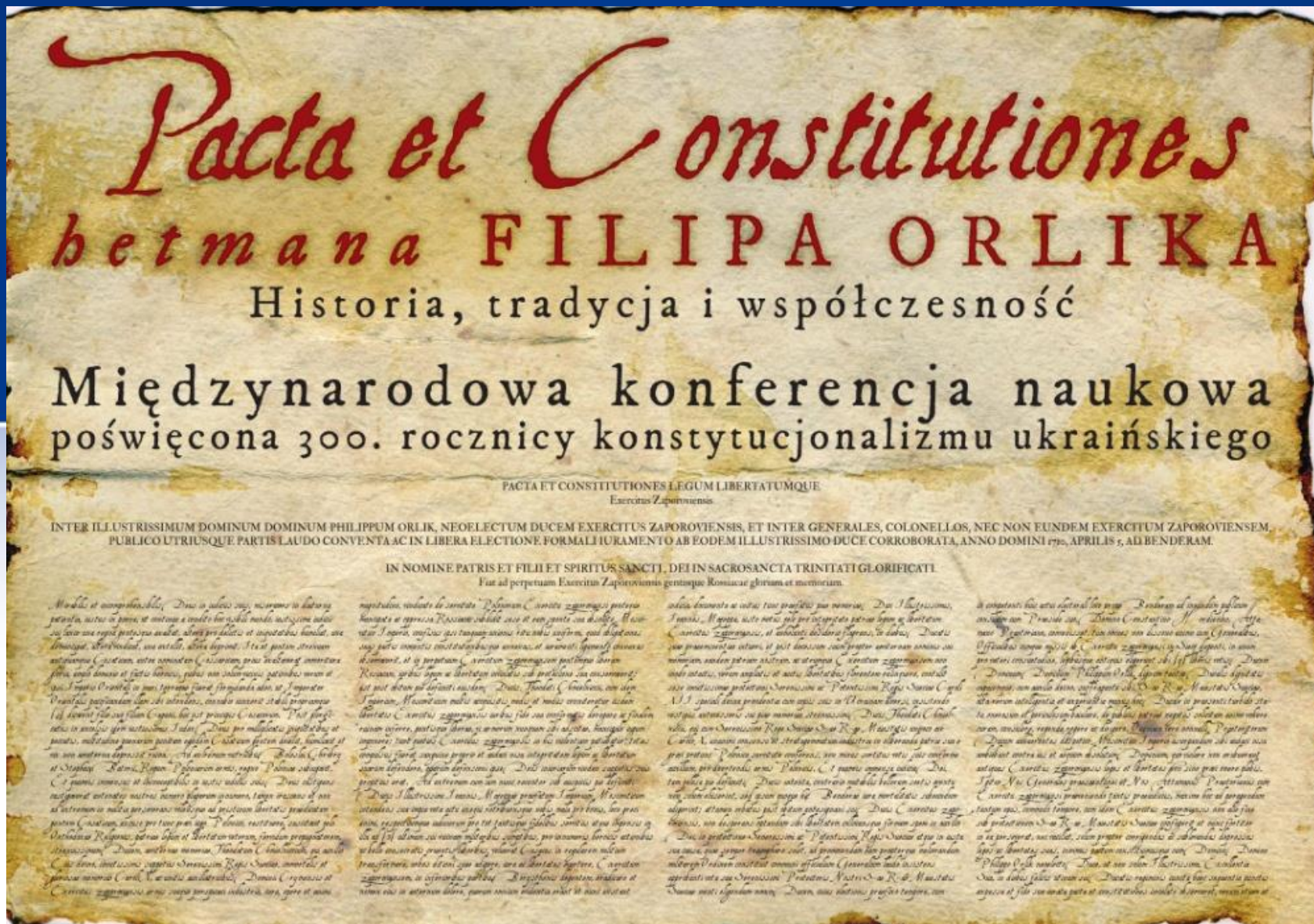
**Ювілейна медаль із серії
«Гетьмани України»**

Пам'ятник Конституції Пилипа Орлика, встановлений на честь її 300-річчя

Пам'ятна дошка на вулиці, названій на честь Пилипа Орлика у місті Вілейка (Мінська обл.)

Хоч би які великі були
московські насильства,
вони не дають москалям
жодного законного
права на Україну.

Філіп ОРЛИК